

Blok I – Najważniejsze postanowienia - Magdalena Kordas

1. Z jakiej ustawy wynika obowiązek zgłaszania beneficjentów rzeczywistych do CRBR?

Obowiązek ten wynika z art. 58 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Przepisy dotyczące Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych weszły w życie 13.10.2019 r.

2. Co to jest CRBR i skąd taka regulacja?

Centralny Rejestr Beneficjentów to system teleinformatyczny, prowadzony przez Ministerstwo Finansów, w którym znajdują się informacje o tzw. beneficjentach rzeczywistych spółek czyli osobach fizycznych, które bezpośrednio lub pośrednio sprawują kontrolę nad spółkami. Rejestr ten jest dostępny dla wszystkich i jest bezpłatny. Za pomocą rejestru możemy utworzyć nowe zgłoszenie, przeglądać zgłoszenia innych spółek, sprawdzić status dokonanego zgłoszenia czy wczytać przygotowane wcześniej zgłoszenie.

Polskie przepisy są efektem implementacji Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Dyrektywa zobligowała państwa do posiadania centralnego rejestru beneficjentów. Jednym z głównych zadań nowego rejestru jest przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Powszechnie dostępna informacja o beneficjentach ma uniemożliwić przestępcom ukrywanie tożsamości w skomplikowanej i wieloszczeblowej strukturze korporacyjnej. Taki rejestr ma zwiększyć też zaufanie społeczeństwa do rynku finansowego i uczestników obrotu.

3. Kogo dotyczy obowiązek ujawnienia beneficjentów rzeczywistych w CRBR?

Obowiązek zgłoszenia dotyczy wszystkich polskich spółek poza partnerską i publiczną. Za wykonanie obowiązku odpowiedzialni są reprezentanci spółek (wspólnicy, członkowie zarządu, prokurenci uprawnieni do reprezentacji spółek). Obok odpowiedzialności administracyjnej samych spółek to oni ponoszą osobistą odpowiedzialność karną i odszkodowawczą za prawidłowość i terminowe zgłoszenie danych. Dane ujawniane w rejestrze korzystają z domniemania ich prawdziwości. Spółki zgłaszające muszą zapewnić aby dane te były prawdziwe i aktualne.

4. Czy spółki publiczne w pewnych sytuacjach są zobowiązane do ustalania beneficjenta rzeczywistego?

Możemy wyróżnić 3 takie sytuacje:

1 – ustalenie beneficjenta rzeczywistego swojego kontrahenta, w sytuacji gdy spółka publiczna jest tzw. instytucją obowiązaną, w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (czyli kiedy ze względu na szczególny status spółki spoczywają na niej dodatkowe obowiązki; instytucją obowiązaną są m. in. banki, zakłady ubezpieczeń, ale również podmioty zajmujące się usługowym prowadzeniem ksiąg rachunkowych);

2 – ustalenie własnego beneficjenta rzeczywistego, w na polecenie innej instytucji obowiązanej, której jest się klientem – najczęściej będzie to bank, notariusz, doradca podatkowy, usługodawca który prosi o wskazanie beneficjenta każdego klienta, bez względu na jego formę organizacyjną.

3 – ustalenie beneficjenta rzeczywistego na potrzeby grupy kapitałowej. Jeżeli spółka publiczna jest „matką” spółki niepublicznej, która musi dokonać zgłoszenia, to za jej pośrednictwem spółka córka będzie ustalała swojego beneficjenta rzeczywistego. Spółki publiczne będą często uczestniczyły w wymianie wiedzy dot. struktur grupy kapitałowej, w której się znajdują.

5. Kiedy należy dokonać aktualizacji wpisu w CRBR?

Samo zgłoszenie do rejestru to nie wszystko. Konieczne są późniejsze aktualizacje informacji. Termin na aktualizację to 7 dni od dnia zmiany informacji. Przykładowo beneficjent rzeczywisty

bierze ślub i w związku z tym zmienia nazwisko – spółka ma tylko 7 dni od momentu zmiany nazwiska na zgłoszenie zmian do Centralnego Rejestru. Inne sytuacje to np. sprzedaż udziałów, czy podwyższenie kapitału zakładowego spółki – z momentem upływu 7 dni od zmiany właściciela udziałów, czy wpisu podwyższenia do KRS Spółka ma obowiązek dokonania zgłoszenia aktualizacyjnego.

Przy obliczaniu biegu ww. terminu nie bierze się pod uwagę sobót i dni ustawowa wolnych od pracy, a także okresu awarii systemu.

6. Kto i w jaki sposób może korzystać z informacji z CRBR?

Z CRBR korzystać może każdy. Rejestr jest ogólnodostępny i bezpłatny. Działa podobnie jak rejestr KRS. Wystarczy znać numer NIP oraz formę organizacyjną spółki. Rejestr jest dostępny online pod adresem: <https://crbr.podatki.gov.pl/adcrbr/#/wyszukaj>

W rejestrze można znaleźć dane identyfikacyjne spółki, która dokonała zgłoszenia (nazwę, formę organizacyjną, siedzibę, numer KRS i NIP) oraz dane beneficjenta rzeczywistego i członka organu lub wspólnika uprawnionego do reprezentowania spółki (m.in. imię i nazwisko, obywatelstwo, państwo zamieszkania, numer PESEL albo datę urodzenia - w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL, informację o wielkości i charakterze udziału lub uprawnieniach przysługujących beneficjentowi rzeczywistemu).

7. Czy centralne rejestry działają także w innych państwach? Czy możemy swobodnie z nich korzystać?

Centralny rejestr został wprowadzony dyrektywą unijną, dlatego działa także w innych państwach. Ponad połowa unijnych krajów posiada już taki rejestr. Możemy korzystać z zagranicznych rejestrów, natomiast nie wszędzie będzie to tak łatwe jak w Polsce. Szczegółowy zakres danych ujawnionych w rejestrach zależy od tego, jak została w danym kraju implementowana dyrektywa. Ponadto, to co rozróżnia rejestry to po pierwsze powszechny lub ograniczony dostęp. W Polsce każdy ma dostęp do rejestru, wystarczy znać NIP i formę prawną spółki lub PESEL/datę urodzenia beneficjenta, w innych krajach dostęp może być ograniczony dla instytucji, a osoby fizyczne muszą wykazać swój interes żeby uzyskać dostęp do rejestru (np. w Niemczech czy we Francji). Kolejną różnicą jest odpłatność lub brak konieczności uiszczania opłat za korzystanie z rejestru. W Polsce rejestr jest bezpłatny, ale już np. w Estonii należy za dostęp zapłacić. Do niektórych rejestrów należy się zalogować np. rejestr niemiecki, a niektóre są dostępne bez logowania – np. polski.

8. Czy spółki powinny wdrożyć wewnętrzne polityki/regulaminy związane z pojawieniem się CRBR?

Ustawa nie wymaga od spółek formalnych regulacji, natomiast gdy grupa kapitałowa jest rozbudowana, warto rozważyć wprowadzenie polityk przekazywania informacji. Czasu na aktualizację danych jest bardzo mało (tylko 7 dni). Informacje w ramach grupy muszą przepływać sprawnie. Warto wyznaczyć osoby odpowiedzialne w spółkach, czy wprowadzić grupowe polityki, które pozwolą na sprawny przepływ danych dot. beneficjentów. Niezależnie ważne jest prawidłowe i pełne udokumentowanie procesu typowania beneficjenta rzeczywistego (pomocne będą tu m.in. checklista z przesłankami ustawowymi, dokumenty wewnętrzne spółki, wyciągi z KRS).

9. Jak należy definiować osoby fizyczne zajmujące wyższe stanowiska kierownicze? Czy są to członkowie zarządu, członkowie rady nadzorczej, prokurenci czy też wszystkie osoby zasiadające we wskazanych organach?

Ustawa nie rozstrzyga tego pojęcia, stanowi jedynie o *osobie fizycznej zajmującej wyższe stanowisko kierownicze*, której dane są zgłaszane do rejestru (tzw. beneficjent zastępczy), kiedy nie jest możliwe ustalenie beneficjenta według ustawowych przesłanek przewidzianych dla osób prawnych. Z wytycznych GIF¹ wynika, że mogą być to osoby fizyczne wchodzące w skład Zarządu i/lub Rady Nadzorczej. W praktyce natomiast przyjęło się, że zasadniczo zgłaszani są wszyscy

¹ https://mf-arch2.mf.gov.pl/web/bip/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/giif/komunikaty/-/asset_publisher/8KnM/content/id/4684945

członkowie Zarządu. Natomiast każdy przypadek należy rozstrzygać indywidualnie. Konieczna jest weryfikacja faktycznego zakresu obowiązków poszczególnych osób oraz struktury danej spółki.

10. Kto jest osobą zajmującą wyższe stanowisko kierownicze w spółce osobowej?

Spółki osobowe nie są osobami prawnymi, zatem w ich przypadku nie stosujemy zasad zgłaszania beneficjenta zastępczego. .